

O TŘECH ZHAVRANĚLÝCH BRATŘÍCH

*

BYLA JEDNA CHUDOBNÁ MATKA A MĚLA TŘI SYNY a jedno maličké děvčátko; chlapci byli již hodní výrostkové, ale děvčátko bylo ještě maličké, ani neběhalo, ani nemluvalo. Zato nadělali chlapci více křiku; byli svéhlaví a rozpustilí, jakž obyčejně chlapci bývají, matka nestačila jejich pře rozsuzovati a nestačila pozor na ně dávat. Kde jaká škoda, kde jaký křik se strhl, zajisté její chlapci při tom byli; jestli pak je z domu pustiti nechtěla, dům div že vzhůru nohama neobrátili, takové caparty tropili. Ani rady si už s nimi nevěděla. – Jednou pekla chléb; její tři synkové ustavičně za ní lezli, hněvali ji, za sukni ji tahajíce, aby jim už dala toho chleba. Již ji všecka trpělivost pomíjela; říkala jim, že dostanou, až bude upečen, ale to bylo tak, jako když hrách na stěnu hází, – oni přece škemrat nepřestali a přitom se prali jeden s druhým a pod nohama se jí pletli. – Nevědouc již, co s nimi počíti, vyškrábla z díže kus těsta, rozválela je, jen tak před ohněm v horkém popeli napochytr¹ upekla, a upečenou tu posušku na tři díly roztrhnouc, hodila ji těm chlapcům, řkouc všecka rozhněvána: „Tu ho máte, bodaj stě sa zhavraněli!“ – Sotva ta slova dořekla, chlapci se proměnili v havrany a ven dveřmi uletěli.

Jak to matka viděla, přešel ji všecek hněv i rozplakala se pláčem usedavým a lomila rukama nad neštěstím svých synů, jež jim těžkým svým zaklením způsobila. – Srdce její začala lítost a bolest hrýzti a nebylo dne, aby nebyla syny svoje oplakávala.

Léta přešly, a o synech ani vidu ani slychu. – V domě bylo sice ticho, ale v duši matčině byl věčný nepokoj a zármutek. – Mezitím vyrostlo malé děvčátko, stala se z ní hodná dívka, krásná, utěšená, bílá jako labuť, červená jako růže, že jí daleko

¹ Rychle.

nebylo rovné. Byla veselá – kde se obrátila, vše se usmívalo, byla milá – kam přišla, rádi ji viděli, byla i pracovitá, matčina to pravá ruka. – A že děvče tak spokojené a milé bylo a matku milovalo, ukryvala tato před ní svůj žal, nechťc, aby se dověděla, že kdy jakých bratrův měla.

Než děvčeti to mnohdy napadlo, proč ona bratra nemá, kdežto jich družky její i po více mají. – Ptala se na to jedenkrát matky, ale ta si vzdychla, rozplakala se, ale odpovědi nedala. – Ptala se jiných lidí a ti pověděli jí, že měla bratry tři, že se ale jedenkrát ztratili a od té doby že není o nich památky.

Jak to děvče slyšelo, běželo k matce. „Ach mamka moja,“ povídá, „ľudia povedajú, že som mala troch bratou; povedzte mi, kde sa poděli?“ – „Diouka moja, tí išli svetom!“ odpověděla matka a slze ji polily.

„Nuž, a načože šli svetom? Kdžež odišli a kedy? – Či sa viacej něvráta? Vedže mi už len povedzte, čo a ako sa s nimi stalo?“

„Ach nuž, diouka moja, čo a ako sa s nimi stalo?“ – vzdychla matka a tu teprv vyrozprávěla děvčeti všecko, jací byli a kterak jich v hněvu zaklela, aby zhavraněli, a že budou muset světem lítati, dokud jich nevysvobodí, kdo jim po krvi nejbližší.

„Uspokojte sa, drahá mati,“ pravila dcera matce, „najbližšia rodina² som ja. Ja puojdēm, mati moja, puojdēm, vyhladam ích a vyslobodím, trebárs by mi to ak ťažko padlo.“

„Ach diouka moja, něstrojže sa tak, něstroj, lebo sa na darmo strojíš. Ved ích ty něnajděš, čo koľko krajín pochodíš. Pánboh vie, kde tí lietajú. – Nuž a mňa či by si na staré dni tak zanáhal, bez všetkej ochrany?“

„Něbanujtě³, mati, že vás zanáham. Mně je súdēnuo bratou mojích vyslobodit a ja ích vyhladať a vyslobodit musím, čo by hněď v seděmděsiatej krajine lietali,“ odpověděla dcera

² Příbuzná. ³ Nelitujte.

matce a nedala se odmluviti, nedala, až konečně matka dost nerada přivolila a po několika dnech na cestu ji vypravila, napekouc jí dobrých postruhníkův.

Děvče si postruhníky svázalo do batošku⁴, ustrojilo se do nových šatů, batošek přehodila si na hřbet, rozloučila se od matky a šla ve jmenu božím, kam ji oči vedly a nohy nesly.

Šla dlouho horami, dolinami, pustými cestami, a co z domu vyšla, s člověkem se nepotkala. – I přijde tu ona konečně k Měsíčkové mateři. „Pánboh daj šťastia, pani matka,“ poklonila se jí pocestná.

„Pánboh daj, diouka moja, aj тебе,“ odpověděla jí domácí, „nuž kděže si sa ty tu vybehala⁵, veď tu nėslyšať ani ptáčika, ani toho vrábika, nie že by to človečika.“

„Ach, nuž, kděže som sa vybehala! Prišla som sa vás spýtať⁶, či by stě mi dač povedať něveděli o troch havranoch, mojích zakliatych bratoch.“ – „O troch havranoch, tvojích zakliatych bratoch ti ja, diouka moja, povedať něviem, ale dočkaj, kým muoj syn domou prídě, adaj on budě vedieť. Medzitým, aby si dáč zle nėschodila, skry sa tuto pod koryto, aleže sa ani něpohni, lebo by ťa muohol aj zesť, keby ťa viděť.“ – Děvče vtáhlo se pod koryto a seděla tam tiše, ani nehlesla.

Po nějaké chvíli Měsíc domů se vrátil, ale jak dovnitř vstoupil, hned zvolal na matku: „Mamo fi, človečina tu smrdí, sem s ňou, nach ju zjem!“

„Ach, kděže by sa ti tu človečina vzala, veď znáš, že k nám nikdo něchodí, to sa ti len tak vidí, že si cez noc tuho svietil. Na, tu máš večeru, najedz sa a potom si oddýchni, lebo si sa dokonal⁷.“

Měsíc matčinými slovy uspokojen, sedl a jedl. Jak se najedl, začal dřímati; – aby čím dříve zaspal, matka mu v hlavě iskala. Zadrímnul – a tu ho matka trochu za vlasy zakrakala. „Mamo,“ probudil se rozmrzen, „čo ma tak kváčetě?“ – A matka mu odpověděla: „Bola som sama kus zadriemala

⁴ Uzlíku, břeménko. ⁵ Kde jsi ty sem přiběhla. ⁶ Zeptati. ⁷ Všecek ušlý.

a tu sa mi snilo, že sa dakdo spytoval, či si troch zhavranělých bratrou něviděl?“

„Ej, ozaj že viděl, ale Slunce lepšie vidí, to ích muože skuor vypáčit⁸.“

„Nože no, vedže len spi,“ uchlácholila ho matka.

Když se Měsíček vyspal, šel zase do cesty a matka radila krásné pocestné: „Diouka moja, tu sa nědopytaš⁹, ale choď sbohom ďalej, touto dolinou, popri tom potoku, tam najďeš Slniečkovu matku, adaj ti jej syn dač poradí.“

Šlo děvče onou dolinou, bloudilo lesem velmi dlouho, až se přece jen k Sluncové mateři dostalo.

„Pánboh daj štastia,“ poklonila se jí pocestná. – „Pánboh daj, diouka moja, aj těbe! Nuž, kděže si sa tu vybehala, ved tu něslyšať ani ptáčika, ani vrábika, nie že by to človečika?“

„Ach nuž, drahá pani matka! Prišla som sa vašho syna spýtať, či by mi dač něveděl povedať o troch havranoch, mojích zakliatych bratoch.“

„O troch havranoch, tvojích zakliatych bratoch či budě vedieť, ti ja povedať němuožem, ale sa ho spýtam. Medzitým, aby si dáko zle něpochodila, skry sa tuto pod koryto, lebo by ťa muohol aj zesť, keby ťa viděl.“ – „Ach pani matka, vedže sa už len zmilujťe nado mnou, skryťe ma dakďe, kdě by bola bezpečná.“ – Matka ji skryla pod koryto. – Sotvaže ji skryla, přišlo Slunce a hned na matku volalo: „Mamo, človečina smrdí, dajťe ju sem, nach ju zjem!“

„Ach syn muoj, kděže by sa ti sem človek dostal, to sa ti len tak vidí, čo si tuho svietil cez děň. Tu máš večeru, najedz sa a lahni, lebo si sa dokonal.“ Slunce dalo se matčinými slovy uspokojiti, najedlo se a po chvíli začalo dřimati. Aby čím dřívě zaspalo, matka mu v hlavě iskala; jak začalo spáti, zakrákala ho matka za vlasy. I probudilo se a rozmrzeno obořilo se na matku: „Ej mamo, čo ma tak kváčetě?“

„Ved' som ťa ja něchcela, ale som bola i ja zadriemala a tu

⁸ Vyhledět. ⁹ Nedoptáš.

sa mi snilo, že sa dakdo spýtal, či si troch zhavranělých bratou něviděl?“ „Kděže by som ích viděl, veď ja do každého kúta něsvietim; ale Vetrík, ten všetko predúcha, ten budě o ních skuor vediet.“ – Vtom zase Slunce usnulo a spalo až k ránu.

Ráno vydalo se na cestu; jak odešlo, matka vzbudila pocestnou a pravila jí: „Diouka moja, muoj syn něveděl nič povedať, ale sa ti kázal u Vetríka ohlásit, že ten budě vediet. Choď teda k němu – či vidíš, za týmto vrchom býva.“ – Matka Slunce děvčeti cestu pěkně ukázala, vyprovodila ji a děvče zase přes doly a lesy k Větrové matce pospíchalo, až se k ní naostatek dostalo.

„Pánboh daj štastia, pani matka!“ poklonila se pocestná.

„Pánboh daj, diouka moja, aj těbe!“ – děkovala se jí Větrova matka. „Vítaj! Kděže si sa tu vybehala, veď tu něslyšať ani ptáčika, ani toho vrábika, nie že by to človečika.“

„Nuž prišla som sa vášho syna spýtať, či něchyroval¹⁰ dakdě o troch havranoch, mojích zakliatych bratoch?“

„O troch havranoch, tvojích zakliatych bratoch? – Dobre, spýtam sa ho, keď domou príde, adaj že budě vediet. Ale čože s tēbou urobiť, – aby si dáko zle něpochodila, muohol by ťa aj zestť, keď príde.“

„Vedže ma už len, moja drahá pani matka, dáko zachrántě, kdě by ma nědopáčil,“ – prosila pocestná.

I skryla ji matka Větrova pod koryto a přikázala, aby se ani nepohnula.

Větrík přišel domů všecek vydýchaný; – jak domů přifučel, volal na matku: „Mamo, mamó, človečina smrdí, sem ju, nach ju zjem!“

Matka k němu přiskočila, a pěkně se k němu majíc, pravila: „Ach človečina, kděže by sa ti tu vzala, to ťa len tá ľudská duchota¹¹ zaráža, čo si velmi tuho dúchal. Tu máš večeru, čo som ti prihotovila, najedz sa a potom si ľahni, aby si si oddýchol.“ – Po těch slovích předložila mu upečeného vola a

¹⁰ Neslyšel. ¹¹ Dech.

okov vína a Větrík se upokojil. Když se byl najedl a napil, pobídla ho matka, aby si lehl: „Dokonal si sa, synok, poď, lahni si, poiskám ti kus, chutnejšie zaspíš.“ – Iskala mu, iskala, a když zadřímnuł, potáhla ho za vlasy. Větrík, z dřímoty se protrhnuv, zle se na matku obořil, že ho škube. „No lenže sa utíš,“ řekla mu matka, „ved som bola i ja zadriemala a tu sa mi snivalo, že sa dakdo spytuval, či si troch zhavranělých bratou viděl?“

„Ba viděl som ích, na Skleněnom zámku bývajú, tam ích každý deň vidím obletuvať,“ zabručel Větrík, obrátil se na druhý bok a spal dále.

Když se vyspal, odešel zase dúchat po světě. Matka jeho zvolala pocestnou zpod koryta a takto jí pravila: „Diouka moja, ty si sa na velkuo podobrala. Tvojí bratia sú na Skleněnom zámku a Skleněný zámok je hentam za tými horami. Ale něviem, ako sa ty naň dostaněš. No ale dočkaj, upečiem ti jedného ptáčika, toho cestou zješ, aleže si košťialiky¹² z něho dobre poodkladaj. – Keď prídeš pod zámok, z tých košťialikou si urobíš rebrík a po ňom vyjděš hore ku tvojším bratom.“

Pocestná se za dobrou radu pěkně poděkovala, a když se ptáček upekl, vzala si ho a šla dále. Šla opět hustým lesem, pustými cestami, kudy jí byla Větríkova matka ukázala, a cestou okusovala kostičky z ptáčka a pak je do záponky¹³ ukládala. Po dlouhé chůzi přišla konečně na Skleněný zámek. – Zámek ten byl velký, krásný, byl hladký a průhledný jako oko. Cesty nebylo naň žádné, pocestná by se naň nebyla nikdy dostala, kdyby nebylo kostiček. Ty ona před sebou kladla, jednu nad druhou, a tak po nich nahoru vylezla, jako po žebříku, a oknem se dostala šťastně do zámku.

Vkročivši do krásné světnice, viděla stát uprostřed pokrytý stůl a na stole pro tři osoby připraveno. – „To je večera mojích bratou,“ pravila sama sobě, „už nězadlho musia príst!“ –

¹² Kostky. ¹³ Zástěrky.

I přikročila k jednomu talíři, trochu z něho odjedla a potom skryla se pod postel.

Za chvíli bylo slyšeti šum křídel, na okno sedli tři havrani, ale v tom okamžení, jak na okno sedli, stali se z nich pěkní tři mládenci, kteří do světnice poskákali a za stůl se posadili. Jak sedli, zvrtly se všem talíře. „Hop!“ praví nejstarší, „tu musí být dakdo z naší rodiny; a mně aj z polieuky dakdo odjedol!“

„Ale čoby to tam, pletky, kděže by sa ti tu vzal,“ – pravili mu bratří a pokojně pustili se do jídla jako jindy. Nejstarší se sice ještě dlouho přel, že musí někdo v zámku býti, strojil se také, že se po večeri podívá, ale po večeri se mu chtělo spát a ráno zapomněl a po snídání s bratry odletěl.

Děvče zůstalo po celý den ukryto; když se k večeru blížilo, stál tu náhle stůl pokrytý a na něm pro tři osoby připraveno bylo. I přistoupila k stolu, ujedla trochu z jednoho talíře a trochu vína upila z poháru, pak se zase vtáhla pod postel. Za chvíli bylo slyšeti třepetání křídel, bratří se vrátili, sedli na okno, a v mládence se proměnivše, do světnice poskákali a za stůl posedali. – Jako první den, tak i druhý den se jim talíře zvrtly. „Eh,“ povídá střední bratr, „preca si ty, brat, včera darmo něhovoral, že tu dakdo z naší rodiny být musí. A laľa, veď mi aj z polieuky a vína chybí. Nach sa len najem, veď ho vynajdëm, kdě je a kdo je.“ – Nejmladší mu to vymlouval, ale on si to nedal vymluviti a strojil se, že půjde po večeri po zámku hledati. – Ale po večeri byl umdlen, lehl a usnul a ráno časně odletěli, ani si nevzpomněli. Třetí večer sestra zase z jednoho talíře odjedla, z poháru odpila a po jedné posteli se poválela.

Když se bratří vrátili a k stolu zasedli, opět se jim talíře zvrtly. „Ej,“ povídá nejmladší, „už to preca musí být dačo vo veci. Tie taniere sa každý večer zvrtnú a už teraz mně chybí aj polieuka, aj víno. Veď ho ja vyhladám, keď stě vy naveky zabudli¹⁴.“ – I skočil od stolu, schytil meč, a vtom

¹⁴ Zapomněli.

viděl poválenou postel. „Aj postel' mi je poválaná!“ – zvolal a začal po světnici hledati a mečem do každého kouta píchatí.– I pod lože se díval; a tu hle, pod svým ložem viděl ukryté krásné děvče. „Aha, tu si,“ vzkříkl, „pod' von, pod', nach vidíme, či si dobro, či zluo!“ – „Ach dobro, dobro, veď som ja vaša sestra; prišla som vás vyslobodiť!“ pravila jim, vylézajíc ze svého úkrytu.

Bratří poznavše ji, měli velikou radost; i těšili se s ní, posadili mezi sebe, a musela jim povídati o matce a oni jí zase rozprávěli o svém živobyті a ona jim o své cestě. – Konečně pravila jim: „Keď som sa už až sem zakonala a toľko vystála, nože mi povedzte, ako vás mám z tohoto vášho zakliata vyslobodiť?“ – „Jaj sestra naša,“ ozvali se bratři, „čo ti to aj povieme, to ty něvyvedieš, lebo ten, kdo nás má vyslobodiť, něsmie za sedem rokou, sedem mesiacou, sedem týždňou, sedem dní a sedem hodín ani slova prehovoriť. Ak len slovo prerečie, všetko nič něstojí a my na večné veky zostaneme zakliati.“

„Ťažko je to, ťažko,“ vzdychla sestra, „ale poručeno Pánu Bohu, ja sa i na to vezmem, keď som sa raz zakonala¹⁵, a něpuojďem dotedy domou, kým vás něvyslobodím.“

Když bratří takovýto pevný úmysl sestřin slyšeli, vůli její nechtěli zlomiti. Aby tedy slib svůj lehčeji vykonati mohla, vyhledali jí v lese dutý strom k obývání, aby se žádným mluvíti nemusela. Sedla si tedy do toho stromu, zatarasila se, aby jí nikdo neviděl, a bratří jí zaopatřovali. – Dlouho, velmi dlouho v tom stromě seděla, a nikdy človíčka neviděla. – Jednou ale jel lesem mladý král té země a cesta ho vedla právě okolo toho stromu, kde sestra seděla. Jel čtyrmi koňmi, jako by ho vítr nesl, a tu najednou, jak ke stromu přijíždí, koně jako by se byli zasekli – a nedej bože, s místa pohnouti se nechtěli. Bili jich; frkali, hrabali, vzpínali se, ale od stromu se živou mocí dále pohnouti nechtěli. Tu skočí mladý

¹⁵ Již jednou k tomu odhodlala.

král s vozu a jde ke stromu. „Už ja to,“ povídá, „musím prezriet a vypáčiť, čo je to za strom, že sa pri ňom moje koně tak duria!“ – Prohlíží ho, prohlíží, odhrne hůštinu, jíž byl zatarasen, dívá se dovnitř stromu, a tu hle – vidí krásnou, utěšenou tvář ženskou. – I prosí ji, aby vyšla k němu ven, a pomohl jí ze stromu vylézt. Hábočky¹⁶ její byly již velmi chatrné, ale byla v nich přece tak krásná, že se král všecek do ní zahleděl a si umínil za ženu ji vzíti. Když se jí ptal, odkud je, kdo je, jak se do toho stromu dostala, ani slovíčka neodpověděla, a na všechny jeho otázky leda hlavou pokývala neb zakroutila. Konečně ptal se jí, zdali by nechtěla s ním jeti do jeho zámku, a ona stydlivě oči sklopivši, pokrčila ramenem. Tu si ji radostně pojmul do náručí, do vozu si ji odnesl a na pěkný zámek vezl, v té jisté naději, že bude mluvit, jak se jen trochu osmělí.

Když do zámku přijeli, dal jí král do krásných šatů obléci; oblečena v krásných šatech byla ještě krásnější. Od toho času se jen vždy okolo ní měl, s ní se bavil a těšil, ale ona na všechny jeho otázky jen znamenitými odpovídala, a když ji prosil, aby promluvila, lahodně se naň podívala, rameny pokrčíc. I viděl, že je němá. – To však lásce jeho nepřekáželo, a konečně udělal, co si byl z počátku umínil. Dal přistrojiti velkou hostinu, sezval si hosti a slavila se nádherná svatba. Ani při sobáši¹⁷ nevěsta nepromluvila, jen pokynutím hlavy svolení najevo dávala.

Od té doby byli tedy svoji a žili šťastně, navzdor tomu, že královna nikdy slova nepromluvila. – Než štěstí toto dlouhého trvání nemělo. Spikli se proti králi nepřátelé a on musel táhnouti do boje a krásnou svou ženu doma nechat. I dal jí do ochrany jedné babě, která na zámku bývala, a potom bolestně s ní se rozžehnav, odejel do boje.

Ta baba měla také jednu dceru, ošklivou, ona ji ale přece chtěla královi namluviti; když si ale král krásnou svoji němou

¹⁶ Šaty. ¹⁷ Sňatku.

nevěstu z lesa přivedl, všechna naděje jí zmešla. – Rozhněvala se na krále, ale více ještě na královnu, a kterák si hněv na ní vylíti, byla jediná její myšlénka. Tuto se jí naskytla příležitost; stavěla se k ní sice, jako by ji po samé nohy snísti chtěla, ale to byly všecko jen plané řeči, a pod beráncí koží číhal vlk. – Královna byla samodruhá, když král do boje šel; zanedlouho po jeho odjezdu přišla do polohu a měla krásného chlapce se zlatými vlasy a s hvězdičkou na čele. Toho utěšeného chlapce jí ale baba ukradla a místo něho štěně jí podložila. S krásným chlapcem běžela k oknu, chtěíc ho do vody hoditi, vtom ale letěl okolo okna havran, a baba hodila ho za havranem, volajíc: „Na si ho, havran, na!“ – a havran chlapce uchytíl a bůhvíkam s ním letěl.

Zlostná macecha hned po celém městě roznesla, že královna štěně porodila, a i samému králi novinu tu psala. Král se, pravda, nad takovouto neočekávanou zprávou zarmoutil, proto však ženu svoji nepřestal milovat. Odepsal, že se všelicos ve světě přihodí a že aby jen to štěně dobře opatrovali, dokud by on se nevrátil.

Když se vrátil, našel místo syna štěně a zarmoucenou nad tím královnu; ráda by se byla z toho podezření očistila, a nemohla. Proto přece ale mlčela a král miloval ji jako předtím. – Zanedlouho musel král zase do boje a královnu k porodu se blížící pod ochranou zlostné baby opět nechat musel. Co se stalo? – Stalo se to, že baba krásného chlapce se zlatými vlásky a hvězdičkou na čele oknem ven mimo letícímu havranu hodila a paní štěně podhodila. – Potom roznesla opět po městě novinu, že královna štěně porodila, a totéž královi psala. – Ovšemť že to krále velmi trápilo, ale proto se přece na královnu nehněval, a když domů se vrátil, tak ji miloval jako jindy, aniž že se rmoutí, jí ukázal, vida, jak i ona ustavičně smutna jest.

Musel král potřetíkrát do vojny. I opustil královnu opět samodruhou, a nemaje podezření v babu, královnu jí do

ochrany odevzdal. Po třetí porodila královna děvčátko se zlatými vlásky a hvězdičkou na čele. – Baba podhodila jí ale kotě a krásné děvčátko hodila oknem ven mimoletícímu havranu. Potom roznesla hned novinu, že královna mače (kočku) porodila, a králi to odepsala. – Tu již král nemohl se hněvu zdržeti. „Dálejší to trpet' něbuděm. Ani něvpraví¹⁸ a mesto dětí mi potvory rodí a hiba mňa do posmechu pred svetom uvedie!“ – Umínal si, že ji dá zmarniti.

Když se z vojny vrátil, nechtěl ji ani už viděti a odsoudil ji, aby odpravena byla. – Ona, něbožiatko, aby bratry svoje vysvobodila a na věčné časy aby ztraceni nebyli, raději trpěla, ani slovičko k své obraně nepromluvila, jen oko její se prosebně k králi obracelo, ale ten se pohledu jejímu vyhýbal.

Vyvedli ji tedy do pole a množství lidu sešlo se na podívanou; mělit také na ni zlost, za nějakou bohaprázdnou osobu ji držíce. Již strojil se kat, že jí hlavu setne, vtom kde se vezme, tu se vezme, letí havran a zdaleka křičí: „Hop katě, stoj!“ – Kat zadrží a havran položí mu k nohous chlapečka se zlatými vlásky a zlatou hvězdičkou na čele řka: „Tu máš tohoto peknieho chlapca, zabávaj sa s ním!“ – Potom uletí a kat i lidé i král dívají se na chlapce, až si zase kat vzpomene na svoji práci. – Ale sotvaže ke královně přistoupil, letí druhý havran, zdaleka volaje: „Hop katě, stoj,“ a i ten položí před něho utěšeného chlapce se zlatými vlásky a zlatou hvězdičkou na čele, řka mu, aby si s ním hrál. A kat se s potěšením díval na chlapce, i král, i ostatní lidé, až si kat vzpomněl na svoji práci.

Již meč napřahoval a o málo, že by byl královnu odpravil, která vše vidouc promluviti nesměla, tu najednou letí třetí havran a nese roztomilé děvčátko zlatovlasé s hvězdou na čele. „Hop katě, stoj!“ volá zdaleka, a slítnuv dolů, položil děvčátko před královnu řka: „A teraz, sestra, vprav¹⁹!“

V té chvíli sedm roků, sedm měsíců, sedm týhodnů, sedm dní a sedm hodin minulo, co královna svobodění bratrů od

¹⁸ Nemluví. ¹⁹ Mluv.

kletby započala, – a v té chvíli se proměnili tři havrani v krásné mládence a padli sestře kolem hrdla, děkující jí za vysvobození.

„Už som si bratrou vyslobodila,“ promluvila královna, – „už ti teraz²⁰, najmilší muoj, rozpoviem, prečo som nehovorila a ako ťa ježibaba oklamala, podhadzujúc mně štěna a mača²¹ mesto krásnych dětí, ktoré som ja porodila a ktoré ona von oblokom²² vyhádzala.“ – I vyrozprávěla vše králi od počátku až do konce a bratří jí zase pověděli, že oni děti její, když je baba ven vyhazovala, pochytili a na Skleněném zámku opatrovali a nyní že je sestře přinesli.

Krále polévaly slze litosti a radosti a pokorně prosil ženu svoji, aby mu hněv jeho a ukrutnost proti ní odpustila, že zklamán nemilosrdně s ní nakládal. – Ona mu mileráda odpustila a na všecko trápení zapomněla; vždyť měla svoje krásné děti, svoje bratry i milého muže zase.

Král dal velikou hostinu přistrojiti a mnoho panstva na ni pozval. Před hostinou držel ale súd nad ježibabou, a když hostům předložil otázku, co by zasloužil takový člověk, který chtěl čtyry lidi zmarnit, tu všickni usoudili, že by se takový člověk měl zabeďniti do sudu a s vysokého vrchu spustiti do propasti. – Takovýto soud byl i také na babě zlomyslné vykonán. – Od toho času žil král se svojí krásnou ženou a dětmi spokojeně a šťastně; ti tři bratří jeli potom pro starou matku, přivedli ji na králův rozkaz do královského domu a všechněm se dobře vedlo do smrti.

V jednom variantu této pohádky vypravuje se takto: Když sestra z domu odešla, bratry svoje vysvoboditi, přišla do lesa a potkala starečka. Pozdravila ho přívětivě, a když se jí ptal, kam jde, všecko mu vyrozprávěla, ptajíc se ho na radu. Stareček řekl jí, že jsou její bratři na Skleněném zámku, a dal jí radu, aby až ku Skleněnému zámku dojde, knoflíčky od ko-

²⁰ Nyní. ²¹ Kotě. ²² Oknem.

žíšku si utrhala a před sebe kladla, že se jí z nich udělají schůdky, po kterýchž se nahoru dostane. (Ten stařeček byl anděl, který měl ty bratry pod ochranou.) – Sestra dostala se šťastně do Skleněného zámku, našla tam pokrytý stůl, jídla na něm a postele popopravené. Ujedla jednomu polívky, druhému upila vína, třetímu postel pocuchala. Bratři přišli, poznali, že tam někdo byl, hledali a našli sestru. – Ona si umíní, že jich vysvobodí, a vůle jí neodpadne, ani když jí bratří řeknou, že nesmí sedm let, sedm měsíců, sedm týhodnů, sedm dní a sedm hodin ani jediné slovo promluvit. – Jde do lesa pro lehčí zadržení slibu a tam bydlí ve stromu a kořínkami se živíc. Král přijde do toho lesa na polovačku, najde ji, vezme s sebou na svůj zámek a tak ji miluje, že si ji konečně za ženu vezme. Na to má zlost jedna ježibaba, která v zámku bydlí a svoji škaredou dceru králi dáti mínila. Uvrhne velkou zášť na mladou královnu, a když král do vojny jíti musí a královna zatím do polohu přijde, podloží jí psíčka a králi píše, že ho královna porodila. Dítě zařezané v jedné věži ukryla. Tak se to stane po třikráte. Po dvakráte to král odpustí královně, poněvadž jí velmi rád má, po třetí káže, aby ji ze zámku vyhnali. – Vyhnali ji a ona šla zase do onoho lesa a tam žila jako předtím od kořínků. – Po nějakém čase tam král zase lovil a našel ji. Při pohledu na ni cítil velikou lítost a milost k ní a začal ji odprošovati, a v té chvíli minulo právě oněch určitých sedm roků, sedm měsíců, sedm týhodnů, sedm dní a sedm hodin určeného mlčení. Bratří byli vysvobozeni a ona směla promluvit. I začala tedy králi všecko vypravovati, jak a co se stalo, že ježibaba krásné její děti zařezala, že ona si jich ale zase vzkříší jistou bylinkou, kterou jí had jeden přinesl. – Všecko trápení se obrátilo v radost. Zlou babu dal král usmrtit a potom žili již šťastně do smrti. Vysvobození bratři nabravše si ze Skleněného zámku hodně bohatství, k své matce se navrátili a statečně se živili.

Podobná těm je česká: O sedmi krkavcích.